

Porcelán szigetelők

Hetvennégyezer porcelán szigetelő idei szállítására kapott megrendelést az NDK-ból a Pécsi Porcelángyár. Az értékes műszaki porcelán vasútvillamosításnál, a felső vezeték tartószerkezetének építésénél használják fel. Együttessen körülbelül 1500 kilométer vasút villamosításához elegendő. A pécsi gyár utóbbi években végrehajtott rekonstrukciója megteremtette a feltételeit annak, hogy a korábbinál többet szállítson az NDK-nak.

Könyvkiadók együttműködése

A szocialista országok könyvkiadása a következő években még jobban kiszélesíti sokoldalú együttműködését és mindenképp a közös vállalkozásban készülő kiadványok számát fogják növelni — közölték a lipcsei nemzetközi könyvvásáron. Tavaly a Magyarországon kiadott könyvek több mint 400 ezer példányban jutottak el a Német Demokratikus Köztársaságba és az 1979-re szóló megállapodás a kölcsönös forgalom további 10 százalékos

emelésére ad lehetőséget. A vásáron önállóan részt vevő Kartográfiai Vállalat 1979-80-ra jelentős mennyiségben értékesített Lipseben autó-turista- és városnézőképeket, s új megállapodásokat kötött az NDK-val földgömbök, illetve NDK-térképek behozatalára. Az idei lipcsei nemzetközi könyvvásáron 22 ország és Nyugat-Berlin, valamint az ENSZ és más nemzetközi szervezetek összesen több mint 800 kiadója van jelen.

Mi a menü?

Előfizetési étkezés a Szeged és Vidéke ÁFÉSZ-nél

Ahhoz, hogy a munkahelyeken és az oktatási intézményekben biztosítani tudják a napi egyszeri étkezést, a vendéglátásnak is egyre nagyobb gondot kell fordítania az előfizetési étkeztetésre. A Szeged és Vidéke ÁFÉSZ üzemi konyháján és vendéglőiben is ezért készítenek csaknem tízezer adag ételt az előfizetőknek. Ebből ötezer ebéd a felnőtté, ezerhétszáz ebéd pedig a diákoké. Ezeröttszáz adag tízórait és uzsonnát is szállítanak a napközis óvodáknak és az iskoláknak.

Ennyi ember ízlésének nehéz megfelelni, különösen akkor, ha az étel nagyrészt egyetlen, a Kossuth Lajos sugárúti konyhán főzik. Az előfizetőknek több mint egyharmada innen kapja az ebédét. Az ételt ugyanis hat szegedi általános iskolának, s a legnagyobb előfizető vállalat, a DÉLÉP dolgozóinak viszik. A diákok másfajta étrendet kapnak, mint az építők munkások. Ez érthető is, hiszen az iskolás korú gyerekeknek nagyobb szükségük van a tejtermékekre, mint a zsíros, nehezen emészthető táplálékra. Harmadik fogásként gyakran fogyasztanak süteményeket és gyümölcsöt is. Az azonban még így sem lehet mondanivaló, hogy a „menzakostról” elég és ízlik a diákoknak.

Igaz, a szövetkezet konyháján igyekeznek az étkezések kedvében járni. Megkérdezik a véleményüket, s a kívánások szerint próbálják módosítani az étrendet. A lehetőségek azonban többnyire szűkösek. Nyilván finomabb és táplálóbb a DÉLÉP munkásainak ebéde, hiszen nekik a diákok 6 forint 40 fillér helyett 12 forint 40 fillérből vásárolják egy adaghoz a konyhai nyersanyagot. A vállalat ugyanis jelentősen hozzájárul a dolgozók étkeztetésének javításához.

Az ízletes, változatos étrendről akkor is gondoskodni kell, ha az anyagi lehetőségek korlátozottak. Elő-

fordul, hogy az előfizető családok, mert mást főznek, mint amit az étlapon lát. Ilyenkor vagy a konyhai nyersanyagok szállítása késik, vagy a gazdasági ügyek intézői jönnek rá, hogy eltértek az előirányzott kiadásoktól. Azt ugyanis, hogy az üzemi konyhán hente hány forintot lehet nyersanyagokra költeni, norma szabja meg.

A vendéglőkből is sok küzdelmet okozhatnak az előfizetőknek. Szegeden az el többet is el tudnak kénytelenül eladni az előfizetőknek, s ezzel is elősegítik a Kék csillag és a Tisza gyöngye konyhája tétés javítását.

J. E.

Kocsmázók, utcán

Nemcsak a Vörös keresztben múlik — Teendők

Az alkoholizmus elleni küzdelem nem lehet csupán egyetlen ember, akár egyetlen intézmény feladata sem. Ahhoz, hogy ez ellen a káros szenvedély ellen hatékonyan felvehessük a harcot, az egész társadalomnak össze kell fognia. Nem fordíthat hátat a szomorú ténynek egyetlen munkahely, egyetlen olyan szervezet, hivatal sem, amely csak egy hajszálnyit is segíthet a bajba jutott embereken.

Többek között a Vörös kereszt városi szervezetének alkoholizmus elleni bizottsága foglalkozik a megelőzési lehetőségeivel, az elvonókezelés, az utógondozás módszereinek megismertetésével.

Tavaly az eddigiekhez is terszerűbb megelőző, felvilágosító munkát végzett a bizottság. Különösen a fiatalok körében tartotta ezt fontosnak, hiszen ha idejében tudatosítják a diákok körében az alkohol ártalmasságát, kevesebben nyúlnak majd felnőttként a pohár után. A felső tagozatos általános iskolások részére a tanárképző főiskola biológiai szakos hallgatói, a gimnáziumokban, szakmunkásképző intézetekben pedig medikusok tartottak előadásokat arról a témáról. Az územek, különböző intézmények dolgozói közül pedig mintegy 11 ezren vettek részt

olyan rendezvényeken — kiállításokon, filmvetítéseken, egészségügyi tájékoztatókon — amelyeknek szintén az alkoholizmus elleni küzdelem volt a céljuk.

Hazánkban, mint ismeretes, kormányhatározat írja elő az italkínálást korlátozását. Az úgynevezett „9 órási rendelet” (19/1977. [XII. 20.] sz. BKB számú egységesített jogszabály) a tapasztalatszerint nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A reggeli szeszfogyasztás ezáltal nem csökkent, csupán helyszínt változtatott: az élelmiszerboltok korai forgalmát növelte. A négy fal között az utcára „kényszerültek” a kocsmázók. Azáltal, hogy a fél- és egydecis palackozású tömény szeszt kivonták a forgalomból, a nagyobb palackok iránt rőit meg a kereslet.

A bizottság véleménye szerint csak akkor érné el eredeti célját ez a rendelet, ha valamennyi élelmiszerüzletre is vonatkozna a korlátozás, nemcsak az éttermekre, kocsmaakra, büfékre. Az utcai italozás ellen erősebben kellene fellépnie a tanácsnak: például Miskolcon, Kazincbarcikán ezt tanácsai rendelet tiltja meg.

Gond még a városban az utógondozás lehetőségének megteremtése, holott a szak-

emberek egyöntetű véleménye szerint halaszthatatlan szükség lenne rájuk. Alkoholmentes klubok szervezését szorgalmazza a Vörös kereszt, amelyhez azonban nagyobb állami és társadalmi támogatást szeretnének kapni. Ugyancsak nehezíti a javaslatot tevő társadalmi és állami szervek eredményes munkáját, az, hogy túl bürokratikus úton lehet csak beutaltatni a nagyfai munkaterápiás intézetbe.

A nehézségek mellett azonban sikereket is számon tarthat a bizottság. Szegeden tavaly valamelyest csökkent a kényszerelvonó-kezelésre kötelezettek száma, s 62 beteggel többen vállalkoztak önként elvonókúrára, mint a korábbi esztendőben. Az územek, intézmények vöröskeresztesei jóvoltából pedig 38-an részesültek utógondozásban. Ezzel a számmal sem lehetünk azonban elégedettek, hiszen jóval több, szenvedélyéről nehezen lemondó embernek van szüksége határozott segítségre. Erre lenne megfelelő forma a klub, ahol csak szeszmentes italok csúszhatnak le a volt alkoholisták torkán, és ahol egymásra is vigyázhatnának azok is, akik a helyes utat már megtalálták.

Ch. A.

Dr. Ördögh Piroska

Március — 1919

3. Az első hetekben a politikai kezdeményezés a kommunizmus kezében volt. Ekkor, a sikerek hatására, a centrista vezetők, de még egyes jobboldaliak is lojálisan viselkedtek, ebben döntő szerepük volt azoknak a baloldali szociáldemokratáknak, akik egy életre elkötelezték magukat a forradalom, a leninizmus mellett (Varga Jenő, Landler Jenő, Nyisztor György, Pogány József, Hamburger Jenő, Bokányi Dezső, Vági István és mások). A helyzet az intervenció megindulása után változott meg. Ekkor a kommunizmus ragaszkodott a pártegységhez, a győzelmes harc fontos feltételéhez. A jobboldal az első vereségtől megijedt, és kapitulációt javasolt. A baloldali határozottan a kommunizmus mellé állt. Az egység az északi hadjárat idején látszólag helyreállt. A valóságban a jobboldal már a proletárdiktatúra biztosra vett megdöntése utáni időkhöz szabta magatartását. Június elejére kiéleződtek a párton belüli ellentétek. Ez fejeződött ki a június 12-én összeült pártkongresszuson, ahol a jobboldal és a centrum összefogott a baloldal ellen. Megkísérelték a párt kettészakítását is. A belső harcok végül is kompromisszummal végződtek. Megmaradt a formális egység, de a vita kifejezte azt, hogy a párt felső vezetésében szakadás következett be. Lenin kezdetől fogva kételkedéssel tekintett a jobboldali és a centrista szociáldemokraták átállítására, és könyörtelen harcot hirdetett az ingadozás, a gyáva megtorpanás ellen. Hangsúlyozta, hogy „egyéni szempontból igen nagy a különbség a gyengeségből áruulóká válók között; politikai szempontból nincs ilyen különbség, mert a politika — emberek millióinak tényleges sorsa”. Felhívta a magyar párt vezetőinek figyelmét arra, hogy a legnagyobb szigorral lépjenek fel az áruulók szemben.

A pártkongresszus előkészítése és lefolyása, még inkább a júliusban már tömegesen jelentkező belső nehézségek a kommunizmusra arra figyelmeztetett, hogy súlyos baj van. Kezdték felismerni a párt jelentőségét, és lépéseket tettek a pártegység terén elkövetett hiba kijavítására. Az idő rövidsége miatt azonban erre már nem kerülhetett sor.

Erős, azonos elvi alapon, egységben összeforrott párt létrehozásának a szükségessége: ime, egyik fontos tanulsága a Magyar Tanácsköztársaságnak. A nemzetközi kommunista mozgalom számára a magyarországi példa szolgált azzal a tanulsággal, hogy szilárd pártvezetés nélkül a proletárhatalom tartósan nem maradhat fenn.

A belső nehézségek forrásainak sorában első helyre kívánkozik az agrárkérdés jelentőségének téves elvi megítélése, és ebből fakadóan a nem eléggé következetes gyakorlati politika. A forradalmi kormányzótanács 1919. április 3-i rendelete kimondta: „Minden közép- és nagybirtok, minden tartozékkal, élő és holt felszereléssel, valamint mezőgazdasági ipari üzemével együtt minden megváltás nélkül a proletárhatalom tulajdonába megy át... A köztulajdonba vett fölbirtokok szövetkezeti kezelésre a földet művelő mezőgazdasági proletárságnak adatnak át... A kis- és törpebirtok, a hozzá tartozó házzal és mellékhelyekkel együtt továbbra is megmarad az eddigi magántulajdonban.” Ez azt is jelentette, hogy a 100 holdon aluli birtok magántulajdonban maradt ugyan, de elmaradt a nagybirtok felszámolása. Márpedig a szegényparasztság az orosz példa követését remélte, amikor lelkesen üdvözölte a Tanácsköztársaságot. A Tanácsköztársaság a paraszti birtokot nem vette igénybe, és azokon szövetkezetek szervezték meg csak kísérlet sem történt. Az állatállomány jelentős része is a parasztagdák birtokában volt, sőt a Tanácsköztársaság megszüntette a 100 kat. holdon aluli birtok adóját is. A gazdagparasztság mégis féltette tulajdonát, és ez növelte a falu megosztottságát. Mindez gátolta a szegényparaszti osztályharc kibontakozását, sőt: nem egy esetben a szegényparasztság különböző rétegeinek a márciusi napokban észlelhető aktív rokonszenvé május-júniusra passzív szimpátiává alakult. Tény ugyan, hogy a Tanácsköztársaság idején a szegényparasztság életkörülményei javultak meg a legjobban, hiszen falun legalább az élelmiszerhez hozzá lehetett jutni. A szociális juttatások is a szegényrétegek helyzetét javították. Ennek ellenére — egy vékony paraszti réteg kivételével — csökkent a proletárdiktatúra paraszti tömegbázisa. A Tanácsköztársaság vezetőinek nagyobb része nem ismerte, nem értette a parasztság többségének a vágyait. Jellemző, hogy a földosztás kérdése a Vörös Hadsereg hadtestparancsnokai részéről vetődött fel, akik a harcok alatt megismerték a katonaruhát öltött parasztnak gon-

dolatvilágát. Szántó Béla írja, hogy a párt néhány vezetője előtt június végén Landler Jenő „Azt javasolta, hogy a tiszteknek adjunk egy házhelyet, a parasztkatonáknak pedig adjunk néhány hold földet... 6t ebben a pillanatban nem érdekli, hogy elvi szempontból helyes a földosztás vagy sem — 6t most a proletárdiktatúra megmaradásának kérdése érdekli”, érvelt Kun Bélával szemben. A kormányzótanács 1919. július 4-i ülésén is felvetődött a részleges földosztás terve, az idő rövidsége miatt azonban nem volt lehetőség a végrehajtására.

A Tanácsköztársaság vezetői, ha későn is, de felismerték, hogy a hatalom fennmaradásának feltétele a tömegek, elsősorban a parasztnak támogatása. A földosztás az adott helyzetben ezt segítette volna elő. Később Kun Béla is elismerte: „Magyarországon a mezőgazdasági lakosság nyomására kénytelenek voltunk a szabadon álló földeket házhelynek szétosztani, és még nagyobb győzödvé arról, hogy ha megtartjuk a hatalmat, kénytelenek lettünk volna a földet is felosztani, ahogy az Oroszországban történt.” Lenin a Magyar Tanácsköztársaság tapasztalatait összegezve mondta: „Mindig akadnak és kell is hogy akadjanak a nagybirtokosok olyan részei, amelyekből lehet valamit adni a kisparasztnak... Különben a kisparaszt észre sem veszi a különbséget a korábbi helyzet és a szovjet diktatúra között. Ha a proletárhatalom nem ezt a politikát fogja folytatni, akkor nem maradhat fenn.”

A Magyar Tanácsköztársaság mind tevékenységében, mind tapasztalataiban nemzeti és nemzetközi volt. Nemzeti, mert először jött létre népi hatalom, mert bebizonyította, hogy a munkásosztály érdeke és a nép érdeke azonos, a munkásosztály éretti arra, hogy a nemzet vezető osztályává legyen. Folytatója és továbbfejlesztője volt nemzeti hagyományainknak. Nemzetközi, mert elsőként követte a Nagy Októberi Szocialista Forradalom példáját, és hazánkat a haladás élvonalába emelte. Erjesztőleg hatott a nemzetközi munkásmozgalomra, és előrelendítette a forradalmi mozgalmat. Konkrét segítséget nyújtott Szovjet-Oroszországnak azzal, hogy lekötötte a Szovjet-Oroszország elleni bevetésre szánt erők egy részét. Szolidáris volt a világ munkásosztályával. A világ proletariátusa felszabadító harca részének tekintette magát. Eredményei és hibái is tanulságot szolgáltatnak a magyar és a nemzetközi munkásmozgalomnak.

(Végo)